

Dragica Horvat
Osnovna šola Kobilje

Pouk, ki navduši

Doživetje preteklosti skozi igro

(Igre naših dedkov in babic – izkušnja dediščine)

Povzetek: Nemalokrat se sprašujem, kako otrokom v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju na čim bolj zanimiv način približati tiste vsebine, ki se nanašajo na življenje ljudi v preteklosti. Otroku je namreč težko razumeti, da je bilo življenje ljudi v preteklosti precej drugačno kot je danes, saj takega življenja ni izkusil. Da bo njegovo razumevanje in doživetje preteklosti res pristno, zanimivo in privlačno, moramo skrbno izbrati dejavnosti, ki mu jih bomo ponudili. Naš cilj je, da bodo otroci cenili in ohranjali svojo kulturno dediščino, zato moramo s še toliko večjo odgovornostjo pristopiti k temu, da bodo spoznali njen pomen. **Ključne besede:** igra, doživetje preteklosti, kulturna dediščina. **Experiencing the past through games (Our grandparents' games – our heritage).** **Abstract:** I frequently wonder how to inform children in the first cycle of primary school about life in the past in an interesting way. It is difficult for children to understand that life in the past was different as they live in the present. In order to enable children to understand the past as authentically as they can we have to select activities with great care. It is our objective to teach children to respect and preserve our cultural heritage and that is why one has to try and make children understand its importance. **Key words:** game, experiencing the past, cultural heritage.

Med operativnimi cilji prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja zasledimo pri spoznavanju okolja pod tematskim sklopom Čas naslednje cilje:

Učenci:

- znajo razlikovati preteklost in sedanjost v svojem življenju in vedo, da je bilo življenje ljudi v preteklosti drugačno,
- spoznajo vidike življenja ljudi v preteklosti in danes (bivališča, prehrana, obleka, delo, prevoz),
- poznajo pomen dediščine.

Nemalokrat se sprašujem, kako otrokom v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju na čim bolj zanimiv način približati vsebine, ki se nanašajo na življenje ljudi v preteklosti, kako doseči zastavljene cilje.

Učitelji uporabljamo razna gradiva, kot so filmi, knjige, fotografije ... Z učenci obiščemo razne muzeje. Vsako leto na šolo povabimo dedke in babice, ki otrokom pripovedujejo zgodbe iz njihovega otroštva. Kljub raznim zanimivim oblikam in metodam dela pa je otroku vseeno težko razumeti, da je bilo življenje ljudi v preteklosti precej drugačno kot je danes, saj takega življenja ni izkusil. Otrok mora doživeti stvari, da jih bo lahko razumel.

Glede na zastavljene cilje moramo izbrati in ponuditi otrokom tiste dejavnosti, ob katerih se bodo zavedali, da je bilo življenje ljudi v preteklosti drugačno in preko katerih bodo spoznavali vidik življenja ljudi v preteklosti ter pomen kulturne dediščine. Da bo doživetje preteklosti res pristno, zanimivo in otrokom privlačno, izhajajmo iz igre. Kakšen pomen imajo igre v socialnem razvoju otroka, je veliko napisanega. Že Furlan (Bognar, 1987, str. 28) navaja nekatere prednosti igre kot učne metode:

- z lahkoto dosežemo največjo možno koncentracijo pazljivosti;
- čustveni odnos otrok do igre je pozitivnejši kakor do resnega učenja;
- aktivnost otrok je pri igri večja, kakor pri drugih oblikah učenja;
- naučeno snov, ki se je učijo med igranjem, si otroci lažje zapomnijo;
- pri igranju se otroci manj utrudijo kakor pri resnem delu.

Tako v predšolskem kot v zgodnjem šolskem obdobju posvečamo igram kar veliko pozornosti in časa. Skozi različne socialne igre otrok spoznava svoje sošolce, doživlja okolje, ki ga obdaja, ob po-

moči različnih didaktičnih iger spoznava in osvaja nove vsebine, nova znanja.

Ko sem načrtovala dejavnosti, s katerimi bi z učenci 1. in 2. razreda (poučujem namreč v kombiniranem oddelku) dosegli prej navedene cilje, sem prišla do ideje, da bi bilo zanimivo, če bi z učenci raziskali igre, ki so se jih igrali otroci nekoč. Za uvodno motivacijo smo se igrali nekaj teh iger: ristanc, škarjice brusiti ... Otrokom so bile igrice všeč. Prosila sem jih, naj za domačo nalogo prosijo svoje stare starše, naj jih naučijo kakšno igrico, ki so se je igrali, ko so bili še otroci. Učenci so prinesli v šolo zanimive opise iger in jih predstavili svojim sošolcem. Seveda smo morali igre tudi preizkusiti. Igrali smo se jih ob različnih priložnostih: v uvodnem ali zaključnem delu športne vzgoje, v rekreativnem odmoru, pa tudi v prostem času pri podaljšanem bivanju. Z velikim zadovoljstvom sem opazila, da so otrokom postale igre všeč.

V odmorih so se nam ob igrah pridružili tudi učenci 3., 4. in 5. razreda. Igre so postale del našega druženja. Otroci so jih imeli zares radi in so ob njih uživali. Tudi učenci višjih razredov so z zanimanjem opazovali naše igre in se nam celo ponekod pridružili. Kmalu se je o tem našem malem projektu – raziskovanju iger naših dedkov in babic razvedelo po vsej šoli.

Nekako istočasno smo z Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije prejeli vabilo k sodelovanju v projektu Dnevi evropske kulturne dediščine 2012, v okviru katerega v zadnjem tednu v septembru potekajo po vsej Evropi razne prireditve namenjene predstavljanju kulturne dediščine. Na spletnem portalu Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije lahko preberemo naslednjo razlago (<http://www.zvkds.si/sl/zvkds/varstvo-kulturne-dediscine/o-kulturni-dediscini/kaj-je-kulturna-dediscina/>):

»**Kulturna dediščina** so viri in dokazi človeške zgodovine in kulture, ne glede na njihov izvor, razvoj in ohranjenost (snovna, materialna dediščina), ter s tem povezane kulturne dobrine (nesnovna, nematerialna dediščina). Zaradi njihove kulturne, znanstvene in splošno človeške vrednosti sta varstvo in ohranjanje kulturne dediščine v državnem interesu.

Osnovna, kulturna funkcija kulturne dediščine je njeno neposredno vključevanje v prostor in aktivno življenje v njem, predvsem na področju vzgoje,

posredovanja znanj in izkušenj preteklih obdobij, ter krepitev narodove samobitnosti in kulturne istovetnosti.«

Potemtakem so tudi igre naših dedkov in babic izredno bogata kulturna dediščina in je naša dolžnost, da jo negujemo in ohranjamo.

Odločila sem se, da bi bilo zanimivo predstaviti igre naših dedkov in babic širši javnosti, zato sem se odzvala vabilu. K sodelovanju sem povabila tudi ostale učitelje na naši šoli. Projekt se jim je zdel zanimiv in so se z veseljem vključili vanj.

Pričeli smo s skupnim načrtovanjem dela. V raziskovalno delo so se vključili vsi učenci naše šole, od 1. do 9. razreda, kakor tudi vsi zaposleni.

K reševanju problema – raziskovanju iger naših dedkov in babic, smo pristopili celostno.

- V okviru pouka slovenščine so tudi učenci predmetne stopnje poprosili svoje stare starše za pomoč. Nastala je zbirka iger, ki je po svoji vrednosti pravo bogastvo, zakladnica, ki predstavlja delček naše bogate kulturne dediščine.
- Pri pouku informatike smo zbirko tehnično uredili.
- V okviru likovne vzgoje so otroci igre narisali in naslikali. Likovni izdelki so bili razstavljeni na zaključni prireditvi.
- Pri podaljšanem bivanju so igre postale vsakdanja zabava.
- Pri folklorni dejavnosti smo pripravili prikaz nekaterih iger. Naučili smo se venček ljudskih plesov.
- Pri pouku gospodinjstva smo naredili presno pogačo, takšno, kot so jo otroci jedli nekoč.
- V okviru dramsko-recitatorskega krožka smo pripravili kulturni program, ki je bil del zaključne prireditve.

Na sklepni prireditvi, ki je potekala 27. 9. 2012 s pričetkom ob 16. uri v šolski telovadnici, so učenci prikazali nekaj iger: Rdeče češnje, Trden most, Marička je kraljička, svinkanje ... Otroci, pa tudi zbrani, smo z zanimanjem prisluhnili teti Mimiki (Mariji Trajber) in njenemu pripovedovanju o tem, kako je bilo nekoč ... Dečki so si naredili »mostače« (brki iz koruznih laskov) in nasmejali občinstvo. Ob koncu uvodnega dela prireditve smo ob zvokih harmonike zaplesali šamarjanko in sotiš. Z igrami smo nadaljevali na šolskem dvorišču. K igram smo povabili tudi obiskovalce – nekateri so sodelovali, drugi opazovali, se pogovarjali, obujali

spomine ... Skupaj smo preživeli prijeten in nepozaben tople jesenski popoldan, ki nam bo ostal še dolgo v spominu. Preden smo se razšli, smo se okrepčali s presno pogačo in sadjem, obiskovalcem pa smo podarili zloženko, kjer so nekatere igre tudi opisane.

Utrinke s prireditve si lahko ogledate na strani: <http://www.zvkds.si/sl/zvkds/dekd/2012/program/260/>

Zaključek

Iz preproste želje po čim pristnejšem doživetju in razumevanju preteklosti je nastalo čudovito doži-

vetje, ki je še dolgo odmevalo po vsej šoli. Prepričana sem, da so otroci preko zanimivih dejavnosti dobro spoznali delček svoje kulturne dediščine in jo bodo cenili in ohranili. Uspešno izveden projekt pa je dokaz, da smo tudi majhne šole zelo uspešne in da je naša vloga v kraju neprecenljiva. ■

Viri in literatura:

1. Učni načrt za spoznavanje okolja. (2011). ZRSŠ, Ljubljana
2. Bognar, L. (1987). Igra pri pouku na začetku šolanja, Ljubljana: Državna založba Slovenije
3. Spletni portal Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije <http://www.zvkds.si/sl/zvkds/varstvo-kulturne-dediscine/o-kulturni-dediscini/kaj-je-kulturna-dediscina/>

Priloge - fotografije s prireditve

Fotografiral: Miran Dominko

Igra: Ali je kaj trden most? (1. in 2. razred)

Igra: Svinčanje (6. in 7. razred)

Ples: Marička je kraljička (3., 4. in 5. razred)

Zgodbe, ki jih je pripovedovala teta Mimika so bile res zanimive.

Priloga 2

2 likovna izdelka

Jakob Gjerek, 3. razred
Mentorica: Tatjana Nemet

Tamara Ferencek, 4. razred
Mentorica: Tatjana Nemet

